

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., félévre 6 frt., negyedévre 3 frt.

Előfizetések és hirdetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.

Helyben előfizethető: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztény P. kereskedéseiben.

Egyes szám ára 5 kr. o. e.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordajca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, 1-ső emelet, feljárás a kaputól balra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haasenstejn és Voglertel (Neuer-Markt 14 sz.), Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart.

Nyitlter sora 20 kr.

A „KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY“

1872 szeptember 1-jétől mindennap egész nagy iven jelenik meg; előfizetési díj: egész évre 12 frt., félévre 6 frt., évnegyedre 3 frt. o. ért.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizető után tisztelet-példánnyal szolgálunk.

Kolozsmegye rendkívüli bizottsági közgyűlése,

melyet gróf Eszterházy Kálmán főispán szept. 30-ára egybehívott, említett és következő napon meg is tartatott, szép számmal egybegyűlt bizottsági tagok jelenlétében. Egybegyűléskén a tagok, Gyarmathy Miklós megyei főjegyző ajánlja, mikép egy küldöttség menesztessék a főispán meghívására. Mi megtörténvén, a főispán, miután előadta volna, hogy ez általa összehívott rendkívüli közgyűlés főtárgyait a községek rendezésére vonatkozó szabályrendelet megállapítása s az évi költségvetés tárgyalása fogják képezni, — az ülést megnyitottnak nyilvánítja.

Erre Gy. M. főjegyző hozzá fog a miniszteri leiratok felolvasásához s az állandó választmányi határozatok, javaslatok és vélemények előadásához. Ilyen leiratok voltak a) a nymlgu belügyminiszter urnak észrevételei a f. év márcz. 14. és következő napjain tartott közgyűlés jegyzőkönyve 11. pontjára, az átmeneti pénzek kezelését illetőleg. Az áll. v. véleménye e tárgyban az, hogy bizonyosan összetéveszté a belügym. az átmeneti pénzek (milyenek az utvátsági pénz, ápolási díjak stb.), kezelésének kérdésével, mert ez utóbbiakat illetőleg nincs eltérés a minister és megye nézete közt, a mennyiben a közgyűlés is azt határozta, hogy az árvapézekhez nyulni nem szabad, ezek az árvaszék intézkedése alá tartozván. Az áll. v. ez tgyben felterjesztést ajánl intézni a belügyminiszterhez, melyben a tévedésre lett utalás mellett, a célzott pont megerősítése kéretnek. Elfogadtatik b) Ugyancsak a belügyminiszternek észrevétele ugyanazon közgyűlés egyik határozatára, a községi strázsákat illetőleg. Az áll. v. ugy találta, hogy ok e leiratra sem adatott, mert már azelőtt beismerte, hogy erről gondoskodni magának a községnek belügye, ajánlja a leiratot egyszerűen tudásul venni s az ügyet maguknak a községeknek szervezésekor figyelembe venni. Elfogadtatik. c) A belügym. leirata a jegyzői szigorlat tárgyai és módjai iránti javaslat megtételére. Az áll. v. határozásképes számban egybegyűlvén, a közgyűlés utólagos jóváhagyásának reményében egy munkalapot terjesztett fel e tárgyban a belügyminiszteriumhoz még aug. hóban. A közgyűlés a felterjesztést jóvá hagyja, a munkalapot felolvasását kívánja. Több mint 11 tárgyból kellett a szegény, oly rosszul jutalmazott falusi jegyzőknek szigorlatot tenni, egy a megye által kiküldendő comissio előtt. A közgyűlés a munkalapot magáéva teszi. Olvastatik a belügyminiszternek a községek szervezését sürgető leirata; ebben a megye felszólíttatik az 1871 XVIII. t. cz. értelmében (mely a községek rendezését rendeli el) a szervezéshez hozzá fogni. Több törvényhatóság már bevégezé ez előmunkalátokat s részben már szervezé is magát; felszólíttatik tehát a megye a hátralevő munkalátokat még ez évben foganatosítani s az évi költségvetési előirányzatot is elkészíteni. — Kérdés tétetvén az előlülő főispán által arról, hogy e leirat most tárgyalassék-e vagy a tárgysorozat rendjén. Az utóbbi elfogadtatott d) A belügyminiszter leirata az 1873. évi

bécsi világkiállításra küldendő házi ipar-czikkek tárgyában. Czélba vétett (talán épen a magyar közoktatás ügyi miniszter által) az 1873. évi bécsi ipartárlaton Magyarország összes lakosságának házi iparát és népismeileg fontosabb jellegét előtűntető gyűjteményt állítani ki; mely gyűjtemény aztán a tárlat végeztével a pesti nemzeti muzeum népismei tárlatát gazdagítaná. A közokt. ügyi min. által Dr. Römer Flóris és Xántus János urak nevezettek ki ez ügyben kormánybiztosokul, ők bizattak meg népismei jelentőséggel bíró házi ipar czikkek gyűjtésével. A belügyminiszter a közoktatásügyér megkeresésére, felszólítja a megyét a küldöttek támogatására czéljuk elérésében. Továbbá az iparczikkeket, illetőleg jegyzék készítésére, melyben a termelési hely s a termelt czikkek — a min. által leküldött tárgysorozat utmutatása szerint ki lennének jelölve. A válás- és közoktatásügyi miniszter számít a törvényhatóságok közreműködésére, miszerint még a központhoz való beküldésre is fog módot találni.

Felszólítja a törvényhatóságokat, hogy kebelükből küldjenek ki férfiakat, kik a megyei értelmiséggel tudassák a kormány részbeni szándoklatait. Felkéri továbbá a törvényhatóságokat, hogy a járási szolgabirokat, stb. a küldötteknek s az azok által gyűjtött holmiknak biztosítására utasítsa; ajánlja a küldöttek végül a fhatóságok figyelmébe, kiknek feladata egy oly ethnologiai kiállítást létrehozni, melyben hazánk minden népfajának házi szokásai és életmódja elő legyenek tüntetve. Az áll. v. véleménye az: hogy igenis okszerű és czélszerű felkarolni ez ügyet; ajánlja egy központi s aztán járási bizottságok felállítását, e bizottságok mindenike 3—3 tagból állana; a kinevezésre nézve ajánlja, hogy a tagok ajánkozás után lennének beküldendők. Gr. Eszterházy még hozzászói, hogy Xántus J. ur már lenn járt s őt felkérte, hogy oly egyéneket jelöljön ki, kik a különböző népviseleteket ismerik s tudassa ez urakkal, hogy a költséget ne kiméljék, miután a pénz utalványozva van. A főispán azzal végzi, hogy azon tagok, kik e szép feladatra vállalkozni óhajtanak, nála jelentkezzenek. e) Ugyancsak a belügyminiszter leirata, melyben több hazai vasutársulatok azon tárgyu folyamodására, miszerint részvényeik és jelzalogkötvényeik biztosítékul elfogadtassanak, felszólítja a törvényhatóságokat, hogy a területén levő pénzüzetek által a hazai vasuti értékpapírok, de csakis azon vasutaknak, melyek fölvizsgálva s a forgalomnak át vannak adva — biztosítékul fogadtassa el. Az áll. v. véleménye, hogy nevezett értékpapírok biztosítékul a megyei pénzüzeteknél elfogadtathatnak — a napi ártolyam szerint. f) Ugyancsak a belügyminiszter leirata, melylyel Teke községe pálinkaméresi jogának haszonbérbeadásából felmerült ügy elintézését az 1871. XVIII. törvényezikk értelmében (mely törvényezikk érvényes, miután az 1870. XIII. törvényezikk értelmében minden törvény kötelező erejé 15 nappal annak kihirdetése után kezdődik) a közgyűléshez utasítja. A főjegyző az állandó választmány véleményé-

nek előadása előtt vázolja az ügy állását: Tekevárosa ez év elején kiadta nyílt árverezésben pálinkaméresi jogát; kevés idő múlva a bérlő megbánta a dolgot s felmentését kérte; nemsokára a község ugyanazon ár mellett mint az elsőnek egy második bérlőnek — mint albérlőnek — kiadta az említett jogot és pedig nem árverés útján, hanem szabadkézből. A főispán erre utasította a községet a második árverés megtartására; mit az vonakodván megtenni, az ügy a belügyminiszter elé került s erre lejtött az ismert tartalmu leirat. Az áll. v. véleménye az, hogy a községeknek szabadságukban lévén javadalmaikat árverés nélkül is szabad kézből kiadni; semhogy a megye új árverést rendeljen, inkább utasítsa oda Teke községét, mikép a rendes eljárási utra térjen s a megyétől kérjen előbb szabadságot a szabadkézből kiadhatásra, a törvényhatóság engedélyét ugy megnyerve, a törvényszerűleg készült szerződés, melyben albérlőről szó nem lehet, jóváhagyás végett terjessze fel a megyéhez.

Teke ezt már meg is tette s szerződését is a szerint módosította, s e szerződés meg is erősített. — Br. Jósika tisztb. főjegyző olvasta tovább g) ugyancsak a belügyminiszter körrendeletét a községi szegény ügy kezelését illetőleg. Az 1871. XVIII. t. cz. 131. §-e a szegényügy kezelését a községi tevékenység körébe sorozza; azon községeknél, melyek saját tulterhelhetőség nélkül községeiket ellátni nem tudják megyei, a hol ez nem elégséges, országos segélyezésnek helyet adva.

Kijelenti továbbá a leirat, hogy ezentul a már hatályban levő 1871. XVIII. t. cz. 131. §-e értelmében, a betegápolási, szüldei, lelencházi és tébolydai költségek az illető községektől fognak követeltetni, hová a beteg stb. tartozik. A honossági és illetőségi kérdések eldöntésére félremagyarázhatatlan szabályok kihirdetve lévén, az említett községi t. cz. 2-ik fejezetében, nem lehet többé helye annak, hogy a községek az illetőség elismerése útjába mindenféle akadályokat gördítsenek. A községi illetékeség szabályai meg lévén állapítva — az érdekközösség és viszonosság alapján a betegápolási díjak beleszokhatók. A belügyminiszter a mondottakat jelen rendeletével zsinormértékül kéri tekintetni. — Az áll. v. véleményében a leiratot két részre osztja: 1) a szegény ügyre, 2) az ápolási díjak behajtására vonatkozólag. A 2-ikat illetőleg az alispánt megbizandónak véli, hogy a végrehajtó közegeket utasítsa, mikép az ápolási díjakat azon községekben, hová az illető egyének honosításuknál fogva tartoznak, behajtsák. Az elsőre nézve, mely a tulajdonképeni szegényügy, a leirat, az áll. v. véleménye szerint, a 71-iki XVIII. t. cz. értelmében, a községek különös figyelmébe ajánlja, hogy az e czélra a községeknél előirányzott pénzek megyei központi kezelés alá vétesse, és addig meg használtatnának gyümölcsözőkké tétessenek; az áll. v. ellenkezőleg azt ajánlja, hogy az említett a szegény ügyre előirányzott pénzek az egyes községek kezelése alatt maradjanak, e pénzt azok tőkésítsék. Továbbá utasíttassanak a községek, hogy e részben a törvénynek okvetlen eleget tegyenek; mi által idővel a kol-

dulás egészen megszüntetnének. — Ekkor az elvi kérdésben vita támad és pedig felszólal: Berde Mózsza, kapcsolatosan kimondatni kéri, hogy a községek az idegen koldusokat tiltsák el, mi által a megye területén a koldulás meg lenne szüntetve, ugy is minden község kötelezve lévén saját szegényeinek ellátására. Hozzászól még B. a vitatárgy második pontjához s említi ezzel kapcsolatban a lelenchügyet, melyről tapasztalatai vannak: tudja ugyanis, hogy az alsó Ausztriával határos magyar megyékhez, Mosony, Soprony, stb. tartozó nők a bécsi szülházba mennek s így a tulajdonképen magyar eredetű lelenchek a bécsi lelenchházban helyeztetnek el, s aztán felnöve bécsi mesteremberekké válnak s a magyar koronának semmi haszna belőlük, s mégis Bécsből a lelenchházból s árvaházból kapja a kormány a hosszú számlákat. Ajánlatos lenne tehát, ha a magyar vármegyék felszólíttatnának arra, hogy lelencheiket reclamálják. Kolozsmegyéről nem szól, mert ez a megye maga akarja ellátni lelencheit. — Gy. M. főjegyző az áll. v. véleményét támogatja B. ellen, megengedi ugyan, hogy e rendelet üdvössé válhatna, de nem foganatosítható. — A főispán felteszi a kérdést, mielőtt döntésre kerülne a dolog, még Kabos Dániel és Sárkány Ferencz nyilatkoztatták ki, hogy ők a Berdeféle kiegészítést pártolják. Mire Gy. M. határozottan ellene nyilatkozott a kiegészítésnek, mondván, hogy némely község alig bir egy kebl szegényt eltartani, már 5-öt nem s így nem lehet reá erőszakolni, hogy minden kebl szegényét tartsa; már most ezen szegények, míg a törvényhatósági vagy államsegély a község részére megérkezik, mitevők legyenek, ha idegen községekbe nem mehetnek koldulni. Határozottan kivihetetlennek tartja a B. féle kiegészítést, és bevarandónak tartja a jobb időket. — B. M. még egyszer felszólal indítványa mellett, állítva, hogy a főjegyző az ellátást illetőleg tévedésben van. Erre még Deési Sándor a kiegészítés ellen és b. Inczedy az ellen szónokolván; szót kér középlaki Ferencz Samu s előre bocsátva, hogy itt nagy elvi kérdés forog fenn, a köznapi életből merített tapasztalataival illusztrálja azon nézetét, mely szerint a B. féle indítvány el lenne fogadandó. — A főispán azzal rekeszti be a vitát, hogy a községi szervezésről szóló 1871. XVIII. t. cz. 131. §-át, mely épen a szegényügy ellátásáról szól, olvassa fel s emlékezteti a gyűlést arra, hogy a községek belügyéhez tartozó ezen tárgyat, megyeileg eldönteni nem szabad. Szavazás által az áll. v. véleménye Berde Mózsza bizottsági tag indítványával kapcsolatban lett elfogadva, azon hozzátevéssel, hogy a koldulás megszüntetésére vonatkozó ezen rendeletet a megye akkor bocsátandja ki, mikor a község szervezése be lesz végezve. Így mégis csak a Gy. M. főjegyző véleményéhez simul e közgyűlés határozatában.

(Folyt. köv.)

A válaszfelirati vita kezdete.

Pulszky Ferencz előadó rendes viszonyok közt a válaszfeliratot csak formalitásnak tekinti, minek elkészítése különben is csak törvényhozói, de nem törvényhozási ténykedés lévén, s azért nem tartja practicusnak — rendes viszonyok között —

annak programmszerű, s a részletekre is beható fejtegetéssel terjedő fogalmazását. A bellejlődési kívánalmakat a trónbeszéd lehetőleg figyelemre méltatta, az abban érintett ügyek fejlesztésének pedig minden honfinak szívén kell feküdnie, azért is a jelen válaszfelirat okszerűleg nem terjeszkedhet ki egyébre, mint a mi a trónbeszédben előadva van; ez vezérelte a felirati bizottságot is munkálata elkészítésénél, miért is annak elfogadását ajánlja a háznak (Helyeslés jobbról).

Tisza Kálmán nem kíván a válaszfelirati javaslatok minden részének fejtegetésibe bocsátkozni, csak azon helyeket érinti, melyeket a felirati bizottság munkálataiban is kifejtve szeretett volna látni.

A nemzetiségi képviselők javaslatát nem fogadhatja el, mert már a megszólítás is olyan, mely államiségünket nem látszik respectálni s magában a szövegben annyiszor fordul elő ő felsége birodalma érdekében hangoztatása, hogy az egésztest inkább az „egységes Ausztria“ szelleme lengi át, inkább ellenünk szórt rágalmakkal van az telve, hogysem magyar feliratnak volna mondható. (Helyeslés.) A 48-as párt felirátát sem fogadhatja el, mert annak fő vezéreszméjét azon kijelentés képezi, hogy az országgyűlés törvénytelen gyűlést, mit ő nem oszt, noha a javaslat némely pontját helyesen tartja is, nem oszt pedig azért, mivel egyes esetektől eltekintve, a ház törvénytelensége nem bizonyítható be, s mivel a felirattal annak hívei oly visszássá térre léptek, hogy egy törvénytelen törvényhozó testületnek tagjai (derűtség), mert abból kilépni még sem akarnak, de nem is akarhatnak, mert akkor azzal ellentétes zászló alá kellene csoportosulniok. (Helyeslés.) A Schwarz Gyula képviselő által beterjesztett felirati javaslatot sem fogadhatja el, mert eltekintve is attól, hogy a közjogi alapot nem is érinti, oly tárgyakat sürget, melyek nézetével nem egyeznek meg, ilyen az országgyűlési szak megnyújtása és a képviselői számának kevesebbsége, azonkívül túlságosan a részletekbe hatolva, a szabadulv fejlődés elé más akadályokat is gördíteni igyekszik, így például, midőn a sajtószabadságról szólva a sajtóbírósi eljárást a legrövidebb utu bünyenítő eljárásnak óhajtja, hisz ez nem egyéb, mint javaslat. (Derűtség.) — A felirati bizottság javaslatát az előadóval egyetértve, ő is tapintatosnak ismeri el, de el még sem fogadhatja, mert a trónbeszéd, melynek modorában az tapintatosan van ugyan szerkesztve, maga nem tapintatos, s azt a kormány oly alakba önté, hogy ő és párta nem érthetnek vele egyet, s így nem pártolhatják a reá adott felirátot sem. Nem tehetik magukéva a tant, hogy a többségi politikának alkotmányos utoni megdöntésére való törekvés alkotmánykivüliséget szűnle, hisz akkor nem is volna alkotmányosság nálunk, mert ennek után minden törvényt lehet, sőt kell reformálni, javítani, másítani. (Helyeslés balról.) Igaz, hogy a reformeszmék legtöbbször csak ismételt sürgetés után jutnak érvényre, de azért egy ily eszmének félretétele ideiglenesen szükségessé válhatik másoknak felkarolhatási céljából, miért is nem lehet feltűnő, ha javaslatukban ők sem terjeszkedtek ki mindenre részletesen, de nem mellőzhetik hallgatással az oly passzusokat, melyek a cloture behozatalának is utat engednek, vagy zavartalan pénzjegyet forgalmat hangszorozva, mellőzik pénzügyünk függetlenítési szükségének megemlítését. Nem elégedhetnek meg oly felirattal, mely ily szándékos mellőzésekre következtetni engedő trónbeszédre adatik, avagy nem lehet-e méltán szándékos mellőzést következtetni ott, hol egyes vasutak is külön megemlítve lévén, a vallási viszonyok rendezése, urbéri maradványok szabályozása stb. érintetlen hagyatik, s mely helybenhagyólag szól oly eljárásról, minőt a belügyminiszter a választások alatt követelt, serény levén a jobboldali érdekek törvénytelen előmozdításában is, de vonatkozó az ellenzék sérelmeinek orvoslásában. (Helyeslés balról; ellenmondás jobbról.) — Végül nem helyesli azt sem, hogy külügyeink igen lanyhán vannak érintve; ő szintén a béke fenntartása mellett buzog, de nem szeretné, ha a béke utáni túlságos kapkodás gyávaságnak tünnek fel, azért kívánatosnak látja annak megemlítését is, hogy a hazáért, királyért szükség esetén nem vonakodunk sikra szállani. (Helyeslés.) A jelzett hiányok okozák, hogy ő felirati bizottság javaslatát el nem fogadja, ajánlván saját javaslatát, ha nem is elfogadásra, mit nem remél, de megfontolásra. (Éljenzés és helyeslés balról.)

Gr. Lónyai miniszterelnök tiltakozik az oly általánosságban oda vétett vádak ellen, minőket szónok a kormány ellen beszédében felhozott, oly természetűek lévén azok, melyeknek, ha felhozataknak, bizonyításuk is ép úgy szükséges, mint ildomos. (Helyeslés jobbról.)

Simonyi Ernő mindenkéltt ellene mond az előadó azon kijelentésének, mintha az, a ki reform eszméért harcol, már szükségképp elfogadta volna a közjogi alapot s annak, hallgatva, megszilárdítását munkálná. Ők ugyan még e látzatnak is ellene akarnak mondani, s azért szövegeket egy oly formászerűt okmányt, mely határozottan megmondja, mit akar, tudniillik a felirátukban kifejezett okoknál, és a kormány tapasztalt eljárásánál és mulasztásainál fogva óhajtjuk a közjogi alap megdöntését annál is inkább, mert az ál-

lami érdekeinknek meg nem felel, s részben könnyen mellőzhető is, mint például a közös pénzügyminisztérium is, mi nem egyéb egy központi pénztárnál. Végül a szélsőbal által teszettel fogadott hosszú beszéde végén ajánlja felirati javaslatuk elfogadását.

A reformpárt felirati javaslata.

Felséges császár és apostoli király!
Örömmel értettük meg a legmagasabb trónbeszédéből, hogy felséged a benső átalakulás azon nagy munkájának folytatására óhajt bennünket felhívni, a melyet egyes alapvonásaiban a legközelebb lefolyt 1869-72-ik országgyűlés már megkezdett.

Hódolatteljesen engedünk Felséged felhívásának: midőn azonban, tevékenységünk főtartás nélkül, osztatlanul azon tiszt betöltésének szenteljük, melyet a nemzet csak imént reánk ruházott — most inkább mint valaha — érezzük küldetésünk nehézségeit; nem titkolhatjuk magunk előtt sem azon földárványok nagyszerűségét, melyek annyi nemzedék reményeinek meghiusulása után hazánkba a törvényhozás terén jelenleg első ízben számíthatnak megoldásra — sem azon bonyodalmakat, hátrányokat, melyek újabb és legújabb törvényhozásaink egynemely művének hiányaiból háramlanak a helyzetre.

Igen, felség! egész odaadással fogunk azon buzgólkodni, hogy a nemzet érdekeinek s a kor igényeinek megfelelőleg alkotmányos intézmények alapján folytathassuk államszervezetünk berendezését; s miután át vagyunk hatva annak tudatától, mily érzékeny veszély a hazára nézve minden elercz, melyet a törvényhozás felhasználatlanul enged elreppenni, mi — a nemzet közbizalmának letéteményesei — habozás nélkül fogunk hozzájárulni oly rendszabályok életbeléptetéséhez, melyek a szólásszabadság s tanácskozási szabadság megőrsévével biztosítottak fognak az iránt is nyújthatni, hogy a képviselőház mindenkor rendesen és akadálytalanul működhessek.

Megnyugvásunkat fejezzük ki a fölött, hogy a legmagasabb trónbeszéd előterjesztését helyez kilátásba felséged kormány részéről oly kérdésekben, melyek a haza javát oly közelről érintik, s mi őszintén fogunk szerencsét kíváni felséged kormányának, ha előterjesztései alapeszméikben el fogják találni azon irányzatokat, a melyek a korszerű haladás követelményeit kielégítik, kivitel módzataira nézve pedig meg fognak tudni alkudni sajátlagos hazai viszonyainkkal.

A főrendiház korszerű átalakítását nem kevésbé tartjuk indokoltnak, mind korszerű választási törvény alkotását: mind az által nem vonakodunk kimondani, miszerint a czélt nem eddigi hiányos törvényeink módosítása, hanem oly törvények alkotása által vélnők elérhetni, a melyek képviselői rendszerüket korszerű alpra fektetnék, az országgyűlés mindkét házában egymásközi viszonyt a szintegy, mint a miniszteri felelőség elvének alapján az országgyűlés viszonyát a végrehajtó hatalomhoz, történelmileg fejlett államéletünk lelenfokának megfelelőleg határozottabban körvonaloznak.

E részben legkevésbé sem idegenkedünk képviselői rendszerünk gyökeres reformjától; mert mert vagyunk győződve, miszerint sajátlagos hazai viszonyaink közepette csak gyökeres reform képes népképviselői rendszerünkben a tulsult az értelmiségnek biztosítani, s a szavazatjog gyakorlásánál megnyugtani a lelkiismereteket. Ezért óhajtjuk a szavazatjogot műveltségi képesítvények feltételéhez is csatolni ezert óhajtjuk a választókerületek okszerűbb beosztását; ezert óhajtunk szigorú törvényeket a választások befolyásolhatása végett üzőtt vesztegetések, jerszakoskodások, jogosulatlan erkölcsi nyomás megfenyítésére: arra nézve pedig, hogy törvényhozási testületünk tanácskozásiainak megkönynyítését eszközölhesse, s ez által is munkásságának eredménytelenségét fokozhassa a majdani okszerűbb kerületi beosztás alapján, a képviselők számának leszállítását nem kevésbé tartjuk mellőzhetlennek, mint — szemben gyakori választások okozta emésztő izgalmakkal — a képviselői megbízatás időhuzamának meghosszabítását, — s mint amennyire haladéktalanul óhajtunk oly törvényt is, mely a hivatalok összeférhetlenségét lenne kimondandó a képviselői állással, a végett, hogy az alkotmány által biztosított nemzeti nagy önkormányzatunk az országgyűlés által egy a törvényhozási munkultok vezetésének kérdéseiben, mint a közigazgatás ügyeiben a kormány fölött szabad ellenőrzést gyakorolhasson.

Másrésről mi a főrendiház kérdésében a korszerű reform feladványának megoldását csak is oly felsőház eszméjében vélnők feltalálhatni, mely — tekintet nélkül a társadalmi rétegekre, melyekből kiemelkedni, — lehetőleg egyesíteni fogná magában az ország mindazon kitanúségeit, kik a népképviselői rendszerétől még ma elváhatatlan pártszennvedélyek fékvesztett áramlatainak ellenében, államéletünk egészséges fejlődésének biztos támpontokat kölcsönözhetnek.

A közigazgatást illetőleg sajnálattal tapasztaltuk, hogy a legközelebb lefolyt országgyűlésen a törvényhatóságok és községek rendezése tárgyá-

ban felséged kormánya részéről beterjesztett törvényjavaslatok — immár szentesített törvények — részint meghagytak, részint alkottak oly törvathatóságokat, a melyek miután csekély erejüknel fogva, korszerű önkormányzatra elégtelenek, a korszerű államélet követelményeiből rájuk eső részt ki nem elégíthetik.

Ez okból teljesen indokolt lépésnek tartottuk volna, ha felséged kormánya — nem mondjuk, történelmileg fejlett megyeink új felosztását, de mindenesetre — a hagyományos kinövések megszüntetését, az önkormányzatra kerületi szétszakadottságuknál fogva vagy csekély anyagi és mivelődési néperezük folytán egyáltalán képtelen törvathatóságoknak egyéb, erre alkalmas törvényhatóságokkal törvényes egyesítését, beolvásztását hozta volna javaslatba; a közigazgatás rendszerességének, egyszerűsítésének, gyorsításának, takarékoságának tekintetei egyiránt erre utaltak. Ámde e szükséglet akkor nem birta magát megérettetni. Az eszme egyszerűleg mellőzve lőn. Reméljük, hogy ma már, midőn a törvényhatósági házi pénztárak következetes bonyodalmai e kérdésben annyi tanulságot szolgáltatottak, felséged kormánya nem fogja illetékeségét elutasítani magától egy oly kezdeményezésre, mely azonfelül, hogy magát a közigazgatást lenne hivatva a kor színvonalára emelni, mint egyedül lehetséges módozat egyedül teheti a törvényhatóságokat arra képesekké, hogy saját közigazgatási költségeikről önállólag gondoskodhassanak.

Szorgos gondozásunk tárgyát fogja képezni, hogy mind Buda-Pest egyesítése s rendezése kérdéseiben, mind a Királyföld rendezésénél azon tekintetek legyenek döntők, a melyek egyuttal a haza szellemi, erkölcsi és anyagi legfőbb tekintetei.

Az igazságszolgáltatás reformjának terén — nem tagadjuk — nagyon sok még a teendő. A bírói függetlenség tekintetei azt kívánják, hogy előléptetések rendszerében a kormány beavatkozásának lehetőleg szelidítésével kellő befolyás biztosíttassék, a legfelsőbb törvényszékek illetékeségének; a bírói felelőségről alkotott törvényben pedig oly módosításokat óhajtának, melyek nem hagyván számításon kívül ugyancsak a bírói függetlenség érdekeit, kellő szigorral bírnák alávetni a bírói önkényt a törvények uralmának. Igaz, eddigi mostoha fejlődésünk hiányai, kinövései lehetetlenné fogják tenni bírói önkény megelőzését mindaddig, míg egy polgári s büntető törvénykönyv, perrendtartás és rendőri eljárás törvényhozással buzgalmából Felséged szentesítése folytán megannyi bevezetett tényező nem vállandottak; ámde bizton véljük remélhetni, hogy Felséged kormánya sokkal inkább szívén fogja hordani hazánk erkölcsi érdekeit s hazai törvénykezésünk jó hírnevét a külföld előtt, hogysem még tovább is engedné várakozni törvényhozásunkat egy a büntető törvénykönyv, büntető és perrendtartás mint a polgári s kereskedelmi törvénykönyv és rendőri eljárás javaslataira, a közvetlenség, szöbeliség, nyilvánosság elveinek alapján. Kapcsolatban a nemzet mind e nagy érdekeivel bizton véljük egyuttal azt is remélhetni, hogy Felséged kormánya előterjesztéseit a börtönrendszer korszerű reformjára is ki fogja terjeszteni.

Minden kétségen fölül állnak ránk nézve, a sajtószabadság áldásai, s ámbár fölismertük sajtótörvényünk azon fogyatkozásait, a melyek mintegy öntudatlanul összezártva műveltségi viszonyaink fogyatkozásaival — a sajtószabadságot még ma nem egy tekintetben az erkölcsök rendszeres megrontójává tehetik: sokkal nagyobb súlyt helyezünk mind ezek daczára az értelmi emelkedés és erkölcsi tökélyesülés azon előnyeire, melyeket a népek az értelmek és lelkiismeretek szabad fejlesztéséből az egyre haladó művelődés fejlődési menetében már jelenleg is meritnek: semhogy nyiltan ki ne jelenjenek, miszerint teljes mértékben s tántoríthatatlanul fognak ragaszkodni a sajtószabadság biztosítékaihoz, sőt támogatni fognak mindazon intézkedéseket, melyek az elmék szabad versenyére még ma legnagyobb mértékben nehezednek. Készek vagyunk a legszigorubb fenytéssel, a legrövidebb bünyádi eljárás után kerülhetlenül sújtani a sajtó vétségeket s különösen a magánbecsület, a családi szentség ellen intézett merényletet: de óhajtjuk a hirtlap-cautio eltörlését.

Nagy megnyugvásunkra szolgál, hogy Felséged kormánya a középtanodai, s felsőbb tanodai oktatás s a Ludovica-akadémia tárgyában is terjeszt élénk törvényjavaslatokat. Hisz eléggé megérettük a legújabb idők eseményeit, s a polgárosodás azon törvényeit, melyek az államok fejlődését szabályozzák: tudjuk, hogy állami jövőnk legnagyobb részt azon erőttől függ, melyet a legközelebbi időben nemzeti fejlődésünk az európai állam rendszerében ki fog fejteni.

(Vége következik.)

Indokolás

a kolozsvári tudomány-egyetem felállítására céljából 1872-dik évre előterjesztett pótköltségvetéshez.

Azon körülménynél fogva, hogy ezen tudományegyetem egy 1872/3-ik tanév kezdetével lép életbe, az egyetem összes költségeiből csak az október, november és december hónapokban eső részletek fedezéséről kell gondoskodni, azon költ-

ségek kivételével, melyek, mint például az épületek átalakítása, a tantermek bebutorozása, s az ujonnan felállítandó intézetek felszerelése, vagy a létezők bővítése az egész összeget egyszerre veszik igénybe:

Személyes járandóságok czimén: tanárok, hivatalnokok és szolgák fizetésére felvétellett és pedig:

a jogi kar tanárai számára	5600	frt.
az orvosi karnál	7600	„
a bölcsészettinél	10,250	„
a könyvtári személyzet számára	400	„
az irodai és gazdasági személyzet számára	1100	„
s a szolgaszemélyzet számára	1138	„
összesen e rovat alatt:	26,088	„

A tanszékek számát illetőleg azon elvből indultam ki, hogy minden főtanészék külön tanár által legyen ugyan képviselve, s e tekintetben Erdély különleges viszonyaira is legyen figyelem — feleslegesnek tartottam azonban, hogy most az egyetem működése kezdetén egyes tanszakok kettősen is legyenek képviselve, vagy a tudományok egyes mellékágaira — miután a főtanészék képviselve lesz — külön tanszékek állíttassanak. Ezen elv alapján a jogi karnál: az egyetemes európai és hazai jogtörténelemre; a magyar és erdélyi magán és bányajogra; az osztrák magánjogra; a törvénykezési eljárás, a váltó- és kereskedelmi jogra; a római jogra; az ésjog és encyclopaediára; a büntető jogra; a magyar közjog, közigazgatási és pénzügyi törvényismére; a kath. egyházjog és hűbérijogra; a statistikára; az alkotmányi és igazgatás politikára s a nemzetgazdaságt és pénzügytanra határozottan külön tanszékeket felállítani; a protestans, görög-keleti és unitárius egyházi jog előadása s fennevezett tanszékek egyikével fogván a folyamódók minőségébe képest összekötetni. — Az orvos és sebészeti tudománykarnál külön tanszékek vannak tervezve a leiró és tájboncztanra; az élet- és szövettanra; az általános körgyógy- és gyógyszerstanra; a különös orvosi kór- és gyógytanra; a különös sebészeti kór és gyógytanra az elméleti és gyakorlati szülészeti és nőgyógyászatra; az elméleti és gyakorlati szemészetre; az állatorvostanra, az élet- és körvegytanra; s az állat járványtan, s állati rendészetre, s ez utóbbi kivételével mindegyik számára tanárségéd vétetett fel: — végre a bölcsészeti karnál a bölcsészetre; a neveléstanra; az egyetemes történelemre; a hazai történelemre; a történelem segédtudományaira; az egyetemes és összehasonlító földrajzra; a latin nyelvészetre; görög nyelvészetre; a magyar nyelvészet és irodalomra; a felsőbb mennyiségstanra; a rumán nyelvészet és irodalomra, a kísérleti természettanra; a felsőbb természeti tanra; az elemi mennyiségstanra; a német nyelvészet és irodalomra; a vegytanra; az állat- és összehasonlító boncztanra; az ásvány- és földtanra; és a növénytanra; a természettan, vegytan, állat- és összehasonlító boncztan, ásvány- és földtan; a növénytan tanszékei számára külön-külön tanárségédet vévén fel. — A hivatalnokok létszáma és minősége kivéve a könyvtárt — melynek mostani állása szerint a könyvtárnok és egy segéd eléggé meg fog felelni a szükségletnek — a pesti egyetem hivatalnokai létszáma és minősége szerint: vétetett fel — a teendő ugyanazok lévén, melyek a pesti egyetemnél előfordulnak.

A tanárok fizetésére nézve tekintve azt, hogy Pesten az élelem jóval drágább mint Kolozsváron, hogy a lajhántuli egyetemekben is a fővárosi bécsi tanárok nagyobb fizetést élveznek, mint a többi egyetem tanárai, — hogy továbbá a jogakadémiai tanárai 1500 ft. fizetéssel vannak ellátva — a pesti egyetemi tanárok pedig 2500 ftot élveznek; azon indoknál fogva, mely a pesti egyetemi tanárokat illetőleg az itteni drágább életmód miatt joggal érvényesíthető, a kolozsvári egyetemi rendes tanárok számára évi 2000 ft mutakozott legmértányosabb fizetés mint középilletmény a jogakadémiai 1500 és a pesti egyetemi 2500 ftnyi fizetés közt, míg a rendkívüliekre nézve a pesti illetmény tartott fenn — ez utóbbiaknál a fővárosi drágább életre az által lévén figyelem fordítva, hogy 300 ftnyi pótlékban részesíttetnek. — Az egyetemi hivatalnokok fizetésére nézve a pesti illetmények vétettek alapul, a pótlék mellőzésével, melyet a pestiek részint az itteni különleges életviszonyok, részint már hosszú évi szolgálatuk tekintetéből élveznek.

A tanárok, hivatalnokok és szolgák lakbérére összesen fel van véve 4181 ft; az egyes illetmények a pestiekhez aránylag — tekintettel az itteni jóval magasabb lakberekre, lettek megállapítva, így a pesti egyetemi rendes tanárok 400 ftnyi lakbéréhez képest a kolozsváriaké 300 fttal; a pesti rendkívüli tanárok 300 ftnyi lakbéréhez képest a kolozsváriaké 250 ftal; s a tanárségédék pesti 150 ftnyi lakbéréhez aránylag a kolozsváriaké 120 ftal vétetett fel, hasonló arány tartatván meg a többi hivatalnokok ebbeli illetményeinek meghatározásánál is.

Helyettesítésekre az esetben, ha egyik vagy másik tanszék a tanár megbetegedése, vagy talán azon körülmény miatt, mert betöltése nem mutatkozott indokoltnak, — más által kellene ideiglenesen elláttatni, 1000 ft évi, vagyis három hónapra 250 ft vétetett fel,

s négy díjnak illetményére az egyetemi tanácsnál, s az egyes karoknál az irodai teendők teljesítésére, mivel a tapasztalat szerint 1 ft 50 krajny napidíjon alkalmas egyéneket kapni nem lehet s az egyetemi tanácsoshoz s minden egyes karhoz az írásbeli teendők teljesítésére egy egyén mulhatlanul kívántatik, — ezen illetmény három hó alatti fedezésére 548 frt lett előirányozva.

(Vége következik.)

Külföldi hírek.

Bismarck lapja Andrassy beszédeiről. A „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ ma Pestre érkezett száma közlőlvén kivonatossan Andrassy gróf beszédét monarchiánk külpolitikai helyzetéről, ezt a következő megjegyzésekkel kíséri:

Az osztrák-magyar monarchia közvéleménye e kimerítő és alapossága daczára egyetlen fekete pontot nem jelző kifejtést bizonyára éppen oly osztatlan meglepődéssel fogja fogadni, mint a mily barátságos viszbangot talál Németországon Ferenc József császár berlini látogatása eszélyjainak nyíltszerű előadása. Hatalmasnak kellett lennie magában az osztrák delegáció budgetbizottságában is Andrassy gróf szavai hatásának, mivel minden korábbi terv és szándék ellenére közvetlenül a miniszter beszéde után a külügyminiszter budgetjének minden tétele — ideértve a rendelkezési alapot, is mely ellen erős oppositio készült — változatlanul elfogadtatott. Ekkor a siker, mely ugyanaznap a magyar delegatio budget bizottságában is külügyi költségvetés változatlan elfogadása által nyerte szentesítését, a delegatio év könyveiben eddig pártatlanul áll.

Külhatalmak képviselői Pesten. A berlini „National-Zeitung“ írja:

„Miatán Oroszország is elhatározta, hogy Pesten főkonzulátot állít föl, Pesten most már a következő hatalmak vannak képviselve főkonzulok által; Németország Wacker-Gotter ur, Oroszország Blumer ur, Franciaország Guyot-Montparrour ur, Törökország Essad bey, Anglia Monsor ur és Olaszország Solvi ur által. Hogy Oroszország végre szintén főkonzult nevezett ki Pestre, általában s nem jogtalanul tekintik a fejedelmek berlini találkozására eredményének, Blumer ur kinevezése mindenesetre nagyobb jelentőséggel bír pesti kollégáinál, ha tekintetbe vesszük azon feszült viszonyt, mely Magyar- és Oroszország között még csak legközelebb is uralkodott. Ezen szempontból egy orosz főkonzulátot Pesten való föllállítását minden esetre a béke új garanciájának kell tekinteni.“

A német hadsereg tisztjei a „Pokrok“ szerint felsőbb parancs következtében szorgalmasan tanulmányozzák az orosz nyelvet, megjegyzi, hogy az osztrák s porosz háboru előtt a porosz katonatisztek egy részének megparancsoltattak, hogy a cseh nyelvet tanulmányozza.

Madrid, sept. 28. A kortések elé terjesztett javaslatok közt vannak a következők: az ujoncozás megszüntetése s az általános kötelező hadi szolgálat életbe léptetése; a jury felállítás, a tengerészeti ujoncozás megszüntetése s az előléptetés reformja. — Ezekon kívül a pénzügyér egy pénzügyi törvényjavaslattal lépett fel, mely szerint az államadósság kamata 5 éven át $\frac{2}{3}$ részben készpénzzel és $\frac{1}{3}$ részben a konsolidált adósság címével fizetelnék, a kormány az államjakkal áll jót a kamatok fizetéseért. Javaslata hozatik továbbá az adóreform, a vasuti jegyek 10%-os megadóztatása, a szállítási díjak, járadékok, részvények 5%-os adója, a fogyasztási adó újabb életbeléptetése, a petroleumadó. — Végül felkéri a miniszter a házat, hatalmazza fel őt 250 millió frank beszerzéséhez megkivántató mennyiségű konsolidált adósságcim kibocsátására.

Perpignan, sept. 28. Tegnap előtt ütközet volt a spanyol katonaság és Sobaló 6000 karlistája között, mely után emezek Aja felé visszahúzódtak s tegnap este feladásra szökötték fel Puicerda erődöt s az adott tagadó válasza támadásra készültek a mult éjjel a város ellen, azonban utóbb megdöntötték a dolgot, eltávoztak.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, oct. 1.

— **Bizonyos férfiak** nem szeretik e jelzőt: „türelem rózsát terem“, hanem nyugtalan-ságtól zaklatva gyakorta szaladgálnak a távirda-hivatalhoz, kérdezősködve, nem jött telegram az egyetemi tanszékekre kinevezettekről.

— **A kegyes rendiek** templomában ma volt az összes deátság jelenlétében a Venisancte, mely ajátosan és ünnepélyesen folyt le.

— **A román nemzetiségű képviselők klubja** megalakulván, a tagok, kiknek száma összesen hatra megy, határozatilag kimondták, hogy a klub megtraja eddigi jellegét, majd a közelükben levő szerbekkel vegyes ülés rögtönzötté, Trifunac felolvassa Miletics programját, melyet Román Sándor, mint személyes piszkolódásokkal teljes vádiratot kereken visszaütött.

— **Majthényi kir. biztost** a „Srbski Narod“ azon alapítványok megvizsgálására is felhívja, melyeket a szerb „forradalmi párt“ (Mile-

tiosék) saját agitacionalis céljaikra évek óta felhasználnak; ilyen mindenekelőtt a „Matica srbska“, melynek számadásában már régebben 40,000 frt hiány találtatott; ilyen továbbá a „szerb színházi alap“ és „Plató nyomdája.“

— **Könyvárulás.** A rom. katolikus gymnasiumba most folynak a beiratások, s az ifju „deák urak“ — mint szeretik nevezetelni magokat — valóságos „handlérozást“ visznek végbe magok közt, könyveket cserélnek-berélnek nyílt helyen a lycium előtti téren.

— **Szerencsétlenség.** Tegnapelőtt egy ember, ki takarított a tanácsház áltányán, a párkányzatról lesikamodván a földre esett; azonnal a „Karolina-kórház“-ba kellett szállítani.

— **A szülőknek.** Monostor-kapuban 8—9 éves gyermekek, naponta összegyűlnek, s irtóztató ostopatogatásokat visznek végbe; mi az ott lakók fölüdegeire nem a legkellemesebben hat. E gyermekek szülői jól tennék, ha a „kis betyárok“ iskolába adnák, ostor helyett könyvet a kézbe.

— **Egy székely** atyafi jó móddal megütölte a másikat. Hat ez tréfa volt, vagy pedig komoly dolog? „komoly volt hát“ felelé a másik. „Na ki is kértem volna az efféle tréfát!“ — válaszolt a megütölte.

— **Merész fogadás.** M.—Vásárhelyt S. J. ács-mesterfogadott J. A. gyógyszerészszel még pedig oly formán, hogy ha a baloldal győz J. A. ujonnon épült házát odaadja ingyen; ellenben, ha a jobboldal győz S. J. kötelezte magát, hogy 32 segédjével 3 évig ingyen fog dolgozni a J. A. részére. A választás megtörtént s most a pártvezérek által fellovalt ács kéri a palotát. Ez mindenesetre originalis neme lenne a vagyonserzésnek. a „Sz. Hír“ írja

— **A romániai kormány** f. hó 13-án vevé át a területen levő vasutvonalokat saját kezelésé alá. A roman-bukarest-pitéstí vonalokat a társaság az államkozesseg alatt f. hó 13-án hozta forgalomba. A társaság megbízottja vezérigazgató Guillour ur által kötelezi magát arra, hogy a még be nem végzett munkákat elvégzi, a hiányokat pótolja; s még egy pár ilyen kötelezettséget vállalt magára a társaság. Ebből látszik, hogy az átvételi feltételek a kormányra s a társaságra nézve igen kedvezőek; ha már a kamarák is oly jól lesznek hangolva, akkor mindkét fél szerencsét kívánhat magának, hogy oly olesó áron gázolt ki a zaryából. Egyszersmind értesülünk a felöl, hogy a romániai kormány megbízottja s az osztrák-magyar consul között megállapodások jöttek létre a vasuti csatlakozásokat illetőleg (mi minket erdélyieket eminenter érdekél) s az illető egyezmény aláírása már megtörtént volna.

— **A bécsi világkiállításról** írják az ottani lapok, hogy a kiállítási tér, hova tovább, mind inkább látogatottabbá válik, csak egy napon 6647 ember látogatta. A franciaországi megbízott Bécsbe tette át lakását. A spanyol kiállítási bizottság is megalakult már végtére valahára Madridban; nagy lesz a részvét Spanyolországból is. — A napi lapokon kívül az angol, francia és olasz szaklapok is nagyobb figyelmet kezdenek fordítani a világkiállítási ügyekre. Nagyban felkeltették érdeklődésüket az u. n. társ (additonalis) kiállítások; így a polgári lakház kiállítás; továbbá azon kiállítás, mely a hulladékok különböző értékesítési módját mutatja be.

— **Értesítés.** A helybeli iparos társulatok (czéh) előjárói, folyó évi július 9-én közrebocsátott felhívás folytán értesítettek arról, miszerint az általános iparos társulat megalakulhatása végett, az e czéla meg folyó évi május hata 10-én kinevezett ideiglenes bizottmány elnöke **Krémer Ferenc** urhoz — a társulatok (czéh) tagjai az együttes vagy egyenkénti csatlakozási nyilatkozásaikat adják be; — mire nézve a bejelentések több társulatok által már meg is tetteket; e hó 16-án tartott bizottmányi gyűlés megállapodása folytán ujonnan felkértek tehát a társulatok (czéh) előjárói, hogy értesíteni sziveskedjenek a tagokat arról, hogy folyó évi october hó 6-kán délután 3 órakor az iparos egylet helyiségében tartandó alakulási közgyűlésre megjelenni el ne mulasztzák, mikor is a beiratási díj 1 frt. osztr. értékben be is fizetendő. **Közgyűlés tárgyai:** 1. A csatlakozni kívánó társulatok tagjai — valamint társulatok nélküli egyes tagok beiratása. 2. Az ideiglenes bizottmány leköszönése. 3. Társulati tisztviselők és bizottmány választása. 4. Az alapszabályok megvitatása és megállapítása. Kolozsvárt septem-ber 24-dikén 1872. A bizottmány megbízásából: **Tömösváry Miklós**, ideiglenes jegyző.

— **Egy név varázsa.** „A császáralálkozás napjában“, írja egy berlini lap, „Bismarck hercegnek egy nagyhangzú orosz név birtokosnőjét jelentették s a herceg elfogadta a hölgyet. Ez a herceget csupán arra kérte, adná neki „facsimile“-jét. A herceg mosolyogva leirta neki nevét. Ekkor a hölgy tovább ment s azt kérte a hercegtől, engedné meg neki, hogy ő ezen sajátkezü névalírását egy nemes czéla fölhasználhassa, Bismarck ebbe is beleegyezett; megjegyzi mégis, hogy aztán ne több, hanem csupán egy legyen a nemes czéla. A hölgy erre könyvekre fakadt s így szólt: Legfiatalabb testvéremet Szibériába hurcolták, herceg! Fiatalasága s ennek hevessége ragadták

— **Mitől pusztulnak el a póczegek?** Városunkban egyik polgár udvarát annyira ellepték volt a póczegek, hogy járni alig lehetett fölük. — Kiirtásukra mindent elkövetett, de siker nélkül. Egy barátja adott neki egy tövis disznót, hogy eresse éjjel szabadon az udvarra és csakugyan alig pár napra, a csunya állatok felmondták szállásukat s odább álltak egytől-egyig. Őt a politikai élet sikamlós terére s követelték el vele a vétséget, mely vesztét okozta. Hercegséged névalírásával szabadá ohajtom tenni s remélem tehetni fivéremet. Megengedi-e hát most, herceg! hogy „facsimile“-jét e czéla hanálhassam? — Bismarck, miután, a körülményeket magának elbeszélte, a helyzettel megismerkedett, így szóla a hölgyhöz szerényen: Ha kegyed asszonyom hiszi, hogy az én pusztá névalírásommal valamit elérhet, ám nemcsak nem bánom, hanem szives örömet beleegyezem, hogy a föntbéli czélból névalírásomat fölhasználja. — Így az én testvérem meg van mentve, herceg! kiáltott föl örömmel a hölgy, mert Sándor czár előtt nagy tiszteletben áll Bismarck hg. — Nem tudni, írja e kis történet befeljezéséül a föntbéli lap: vajjon e hölgy ugyan volt-e, ki Sándor czárnak palotája bejáratánál térdelállva nyujtott át egy kerénynt, de valószínű, hogy igen.

— **Ugy járnak az olaszok is műkincseikkel,** a mint mi régészeti és természeti ritkaságainkkal megjártuk (ezek közül ugyanis a legszebb példányok a bécsi gyűjteményekbe vándoroltak az 50-es évek alatt) s a mint az Eszterházy képtárlal majdnem megjártuk. Legelső festőiknek leggyönyörűbb műveit viszik ki az országból, nemrég R. a. a. „madonna del libro“-ját vevék ki, most Reni Guidó Amore Sacro és Amore profano című gyönyörű festvényeit, melyek Pisaban az Upezzinghi család birtokában vannak, készülnek eladni s miután sem a város — melynek 50,000 frankért kínálták — sem az ország nem akarja megvenni, valami külföldi — orosz vagy angol — kathedrába kerülnek.

— **A király szakála.** Amadeo, Spanyolország királya, megtevé a legvégsőt, mi által rebelliss spanyoljainak kegyét megnyerni véli, megtevé azt, mit egykor Bismarck ur a német szövetségi gyűlés pétervári követe megtön csak azért, hogy Miklós czár kegyét megnyerje, — teljesen leborotválá szakállát; mire mint kiki tudja a savoyai királyi család oly nagyot tart. Ugyanis így akarja ezt az aranjuzei udvari szertartás, így szereti a spanyol királyt. De hiába történt ez áldozat, az idegen ur nem idéz még ellenszenvet sem elé, egykedvű kiváncsisággal várják ugyanis, hogy meddig fogja az országban kiállani.

— **Mi a legjobb szer a fertőztelenítésre?** Reméljük, hogy erre ugyan, a forró idény elmulván, nagyban nem igen lesz szükségünk, de nyitott csatornánk folyton terjesztvén a roz bűzt az egészre ártalmas gőzöket, — megmondjuk mi a legjobb fertőztelenítő szer, talán városi közönségünk mégis alkalmazásba fogja venni; ez a legújabb adatok szerint Carbolsav. A német vegytani társaság Berlinben azt különféle alakban ajánlja így 1) por alakban, ez az u. n. Carbolsapor, melyet Német- és Franciaország már évek óta használnak fertőztelenítő szerül mindenféle ürüleknekél kisebb mennyiségben. 2) A nyers és folyékony Carbolsav igen alkalmas a nagyobb mennyiségű hulladékok és ürülek (vágóhidakon, kórházakban laktanyákban, fogdákbán) fertőztelenítésére. 3) A 100 %-ot tartalmazó Carbolsavat a Carbolsavviz előállítására használják és pedig úgy, hogy 100 rész vizet egy kis rész vízzel vegyitnek. A Carbolsav-viz használatik a vasuti kocsi és az ürülek-edények tisztítására; a használt fehérneműt megnedvesítik vele, úgy szintén megöntik vele az állatokat, kik betegekkel voltak érintkezésbe.

— **A jó reméységfoki arany mezők** felöl roz usjágok jönnek. Nagy a közbiztonságban a hiány s a fehérék a szinesek iránt nagyon el vannak keseredve; ez elkeseredés oly nagy a fehér néptömegekben, hogy még a kormány hivatalnokok (ezek között maga a Cap provincia kormányzója) is pressio alatt állanak, s így nem csoda ha a szineseket védő rendszabályokat visszavonák. Ennek következtében ama vad legények, kiknek a gyémánt mezőkön nincsenek híjával a benszüllöttökön, a legutálatraméltóbb durvaságokat követik el. Egyik p. gyanakodott szines szolgájára, hogy az őt meglopta, erre egy fogóval a szerencsétlen embernek mind a 32 fogát kihúzta. Egy más esetben benszüllötték csak azért mert tisztességes öltözetben jártak halálig uszítottak. E mellett nagyban rabolnak, így nemrég megkönyiték a postakocsit.

— **A városunkban minden utezában pompázó** nyílt csatornákról szoltunk már; ezek nappal a legnyugodtabb s csendes kinézést nyujtanak, a milyent egy poshadt mocsár csendes vízfelülete nyujthat, kivéve szagérzékeink és légző szervünk bántódását, egyéb bajban nem részesülünk. De alig kongatta el a nagy toronyóra s a monostori esengetyüs órák az esteli 10-et, kivált holdszegény éjszakákon, megindulnak a hegyi források, minden házkapuk s s összevissza száguldozzák az utczát illatos tartalmukat terjesztve mindenfelé s akadályozva a passage-ot. Így jártunk a minap a főtéren, hol több ily rohanó áron kellett keresztül gázolnunk.

— **A távol keleten,** Ázsia legkeletibb részében meglepő fejleményeknek nézünk eleibe. Japan, amaz ország, mely a világ bámulatára ezeréves tespedésből a legelőnebb haladás terére lépett, Japannak jut e fejlemények közt az oroszlan rész. A közte és Korea közt kitörendő háboruban a hódító és művelődés terjesztő feladata neki jutott. A koreaiak királya, ki eddig azon kellemetlen helyzetben volt, hogy két felé fizetett adót, Sinának és Japannak, legujabban felmondta Japannak a szolgálatot és pedig azon okból, mert Japan uralkodója a barbárok szokásainak utánzása által nagy bünt követett el.

— **Szegény Sarolta császárnéről,** annak magánéletéről, melyet a tervuereni kastélyban, Lüttich mellett Belgiumban folytat, a következőket olvassuk a folyó hó 17-ki lüttichi hírlapban: A szerencsétlen fejedelmű physikai állapota jobb, mint bármikor volt; az két év óta megerősödött; de nem állott be változás a szellemi állapotot illetőleg. Az esztelenség folyton tart; az egy nemové az öntudatos elgyermekesedésnek fajult el, de ez állapot ment minden hevességtől vagy ellenállási vágytól. — A császárné igen visszavonultan s majdnem egymagára él a kastély két termében, hol maga végzi kisdéd háztartása minden teendőit. — Az egyetlen személy kinek társaságát keresi a császárné, aki iránt vonzalommal viseltek s ki reá elhatározó befolyással van, a tudós és ügyes dr. H., ki az orvosi felügyelettel megbízott. Minden reggel félórai látogatásban fogadja őt s eltávózása után sokkal nyugodtabbnak látszik. E kívül még 29 minden rangu egyén képi a császárné udvarát, de ezekkel ő felsége nincs meglegedve. Mindig egyedül és fennálva ebédel, a mellékteremből egyenkint hozza ki az ételeket, miket számára oda tesznek. Több ily különbsége van a császárnénak, ki legtöbb idejét azzal tölti, hogy III. Napoleon császárnak, kit még mindig a tuileriák trónján lenni véli, sürgönyöz. Olykor-olykor rávehetik egy sétára, ekkor inkább szalad mint megy; minden részvét vagy vonzalom kihalt szívéből, még fivére irányában is, kik őt annyira szeretik. A megmérgezőstől félelemmel felhagyott; egyedül fekszik le s felkeléskor nem fogad senkit. Általánosn elterjedt a nézet, hogy e lelki bántalom meggyógyítása a lehetlenségek sorába tartozik.

— **Tul szigorúság.** A Nagy-váradai dal-ünnepélyre felment „dalkörünk“ egyik tagja P. S. jogász, ki a helybeli Táviradi hivatalnál mint irnok volt alkalmazva keserűen megadta az árát a dícsőségben részvevésnek; mert az iroda igazgatója — nem lelkesülvén a szépért s nemesért elmozdította állomásából.

— **A román nők jövő évre,** midőn az erdélyi román nép- és irodalom-művelő-társulat Déván évi közgyűlését, tartandja, egy női munkából álló kiállítást terveznek a dévai román templom javára. E tekintetben szeptember 7-én Déván gyűlést hívtak egybe, melyen az igazgató-választmány kineveztetett s az elnök Dunka Constantin bizott meg, hogy a magyarbirodalomban lakó román nőkhez felhívást intézzen a kiállítandó tárgyak beküldésére iránt. Az elnök ily értelmében felhívását szét is küldé.

— **Olaszországban** a Paganiniék száma szaporodik. Az olasz kormánynak meggyűlt a baja hivatalnokaival. Nem régebben mint irtuk Paganini postahivatalnok nagyszerű lopása keltett figyelmet s most egy Nápolyban élő kereskedő, név szerint Petrucci Raffaele, ki egyszersmind a kereskedelmi kamra tagja, körülbelül egy fél millióval kerelt oldott. Ugy látszik, hogy már régebb idő óta folytatja lopásait; mert szoros vizsgálat történvén bár későn ugyan, de kiderült, hogy egészben több millió rugó hiány van.

— **Orosz herceg,** mint zenetársulat igazgatója: sept. 18-án temetének elsz. Pétervárt egy nevezetes férfit, Goliczin Jurij Nikolajevitsch herceget zeneigazgatót. A herceg, ki egy előkelő, magát Ruriktól leszármaztató családból eredett, s mi több, magas hivatal viselő atyának fia volt, udvari apródi minőségben fényes nevelésben részesült; aztán különféle udvari tisztségeket viselt s végre kamarás s a nemesek marschalljává lön. De az udvari körben az élet drága s a herceg nem sokára egész vagyonának nyakára hágott. Ekkor eszébe jutott, hogy ő egykor, még mint apród, ezek zeneelőadásait vezeté; elhatározá e tehetségét tőkésíteni, maga köré gyűjtött egyszerű orosz parasztokat, kik a zenéhez tehetséget mutattak; ezekből lassankint egy hangászkat képzett. Nemsokára oda fejlesztá a dolgot, hogy zenetársulatával nemesek tisztességesen megkeresé minden-napi kenyerét, hanem még hírnévre is tett szert; mig utóljára Oroszország legnépszerűbb zenekar-igazgatójává lön s zenetársulatával művészi körutakat tön Angliába, Amerikába s Franciaországba. Utóbbi időben Moskvában rendezett hangversenyeket s itt betegedett meg. Különbön hozzátehetjük, hogy Oroszországban a nemesek és főnemesek közt egyáltalán nem léteznek azok az előítéletek, mint azt a külföldön hiszik; így grófok és hercegek a hivatalnokai pályát a legalsóbb fokon kezdik s úgy futják meg; egy Urmoff herceg, jelenleg híres ügyvéd Moskvában; de az még is feltűnő volt, hogy egy herceg a Rurikok fájából kezébe fogja a zenekari vezénypálcát.

Felelős szerkesztő **Sándor János.**

Arverési hirdetés.

Jelen év november 4-én délelőtti 9 órától 12 óráig és szükségesebben délutáni 6 óráig N.-Szebenben a br. Brukenenthal-féle nagy láncosházban nyilvános árverés fog tartatni, a br. Brukenenthal-féle alább megnevezendő, és véglegesen eladandó, a n.-szebeni jólékony intézetekhez tartozó jószágok, szántó, és kaszáló földek, realitások haszonbérbe adása felett és pedig:

I. Tizenkét évi időtartalomra t. i. 1873-ik évi januárius 1-től 1884-ik év december utolsó napjáig a) Bethlen-Szt.-Miklós, Alsó-Kápolna, Medvés, Szászvölgy és Kezler községekhez tartozó, mintegy 1054 catastralis hold szántó, 816 hold kaszáló és kertek, 49 hold szőlő hegyek és 209 hold legelő, az ottan található lak, gazdasági, korcsmai épületekkel és curialistákkal, ugyyszintén Bethlen-Szt.-Miklóson vadászati, halászati, korcsomárlási, malom, hajó és vásárvám joggal, nemkülönben Alsó-Kápolnán, Medvésen és Szász-Völgyön korcsomárlási joggal. A kikiáltási összeg évenként 10,000 frt. o. é. b) Magyar-Bénye, Elekes, és Hosszaszó községekhez tartozó mintegy 550 hold szántó, 84 hold rétek, 19 hold szőlő kertek, 17 hold legelő, az ottan található lak, és gazdasági épületekkel, curialistákkal, és vadászati, halászati, korcsomárlási, és malom vámjogokkal, nemkülönben Magyar-Bényén, Elekesen és Szancsalon limitált korcsomárlási joggal. A kikiáltási összeg egy évre 5,500 frt. o. é.

II. A jelen 1872-ik évi november 1-től az 1884-ik év december utolsó napjáig 12 évi és 2 hónapi időtartalomra Alsó-Orbón mint egy 60 hold szántó, 50 hold rétek és kertek, és 6 hold legelő és egy korcsoma. Enyed és Tóvis között az országot mellett az ugynevezett Czifra fogadó egész évi korcsomárlási joggal s az ottan található lak és gazdasági épületekkel. Kikiáltási összeg egy évre 700 frt. o. é.

III. Fogarásban a várterén az országot inellett fekvő zür. „Stadt Paris“ ezimű szálloda és vendéglő szohz tartozó laképületekkel, istállókkal és más szükségességekkel. A kikiáltási ár egy évre 1200 frt. o. é.

Ezen árveréshez offeri utján is hozzá szólhatni, mi stempellel ellátva, a kikiáltási ár 10 procentjét oda mellékelve, s az ajánlott összeget betétvel és számmal is tisztán kiírva, ugyszintén teljes nevét, lakását és az utolsó postai állomást olvashatólag feljegyezve, i. é. november 3-án d. u. 6 óráig dr. Zekeli Vilmos jószágigazgató urnak beadandó, ugy szintén azt is nyilatkoztassa ki, hogy a haszonbérbe adandó tárgyakkal és a haszonbéri kötelevel pontjával ösmertetes, s annak alapján teszi az offeret.

Az offeretek elhatározásánál azonban fenntartatik a személyes meggyőződés, hogy az ajánlatok közül ki a szakértő és pontos s képes ízező.

A szóbeli árverésnél a haszonbérbe venni kívánók még az árverés megkezdése előtt kötelesek a kikiáltási ár 10 százalékát az árverés-sel működő bizottmányoknak letenni.

Legtöbbet ígéro köteles a haszonbéri kötelevel megerősítése és helybenhagyása után 14 nap alatt egy évi haszonbéri biztosíték gyanánt szonnal letenni.

A haszonbéri kötelevel pontjai és föltételei megtekinthetők országos ügyvéd és jószágigazgató dr. Zekeli Vilmos ur n.-szebeni irodájában minden nap a hivatalos órákban, u. m. d. e. 9 órától 12-ig és d. u. 3-tól 6-ig.
Bethlen Szt.-Miklós, 1872 október 1-én.
A br. Brukenenthal-féle jószágok igazgatósa.

Szembetegekre nézve legnagyobb fontosságu

a világhírű, valódi dr. WHITE-féle szemviz, Ehrhardt Traugott-tól Grossbreitenbachban Thüringiában; kapható: Kolozsvárt Kronstädter József ur által, a főterén 2 sz. a zálogkölcsonintézetnél és külmonostortczá 134. sz. a, továbbá M.-Vásárhelyt: Bucher és Tellmann, Szebenben: Jahn Rudolf, Brassóban: Hesshaimer A. urnaknál. Egy üveg ára 1 frt. o. é.

Ehrhardt Traugott urnak! Szives köszönetet kell önnek mondanom, mert rég óta annyira szenvedtem szemümmel, hogy soha se nézhettem tűzbe, s két üveg elhasználása után önnek dr. White-féle szemvizéből hála istennek annyira vagyok, hogy szememben semmiféle bajt nem veszek észre s biztosan nézhetek a tűzbe.

Leutersdorf, 1871.

Neumann Leb, kovács.

Igen tisztelt Ehrhardt ur.

Ez előtt kevéssel küldött ön nekem fiam számára egy üveg dr. White-féle szemvizet. A jobb szemre vonult hártya az üveg elhasználása után kisebb lett, s fiam már jobban érzi magát, kérem tehát (megrendelés)

Schmidt Traugott, gyolcs-takács Tennstädtben.

(561)

A zámi uradalomban, vaspálya-állomás Zám Erdélyben, magról nevelt legnemesebb gyümölcsfajok, törpe, gula- és magasfákban, továbbá szőlő-csemeték és díszfák, a legutányosabb árak mellett eladásra készletben vannak. Bővebb felvilágosítást nyujt a lajstrom, melylyel kívánatra ingyen és bérmentesen szolgál a zámi uradalmi tisztség.

(565) Arverési hirdetés.

Az erdély-részi Földtehermentesítési alapigazgatóság és számvéveség elhasználtabb hivatali felszerelvényei: asztalok, állványok, szekrények, székek, fogások, fás-ládák stb. **október hó 2-3 napjain** a volt kir. kormányzék első udvarán nyilvános árverés utján készpénzért el fognak adatni, a vett tárgyaknak azonnal elkellvén vitétni. Ez a közönségnek felsőbb rendelés következtében mindhárom helybeli lap utján tudomására adatik.
Az orsz. levéltár igazgatósága.

KERESZTESY PÁL

első kolozsvári

PAPIR-, IRÓ-, RAJZ- és FESTÉSZETI RAKTÁRÁT

ez idény beálltával különös figyelmébe ajánlja úgy a helybeli, valamint a vidéki t. közönségnek, miszerint minden

az írás- rajz- és festészethez

megkívántató tárgyakat a

legelső és hitelesb forrásokból

szerezvén be,

oly dús és nagy választékban állítá elő,

hogy Kolozsvár összes közönsége már is oda nyilatkozván, hogy egy ilyforma **papir-üzlet Kolozsvár városának**

„büszkesége.“

(564) 2—*

A kolozsvári

hitelbank és zálogkölcsonársulat

elfogad

készpénz betételeket 100 frttól kezdve **pénztárjegyekért**, a melyek után 6% kamatot fizet. E pénztárjegyek értékét Pesten is felvehetni az **angol-magyar banknál**. A kamatok 3 havonként fizetnek.

A bank **kölcsonöket** ad mindennemű értékpapírra, arany- és ezüst tárgyakra s más értékes ingóságokra.

Leszámitól váltókat; vesz értékpapírokat.

Elvállal pénzbehajtasokat váltókra, utalványokra.

Törlesztési kölcsonöket eszközöl 500 frttól kezdve **telek-könyvezett** birtokra 24 1/2 vagy 34 évre; a törlesztés és kamat 8% illetőleg 6 3/4 %-ot tesz.

Egyszersmind jelentjük, hogy az „**első magyar**“ általános biztosító társaságtügnökségének vezetését elvállalván, elfogadunk mindennemű **tűz-, jég- és életbiztosítást.**

az igazgatóság.

(21) 70—*

Részletjegyek minden huzásra érvényesek továbbá ráfizetés nélkül

40-ed es. k. osztr. államsorsjegy 1839-hól 6 frt.
20-ad es. k. osztr. államsorsjegy 1860-hól 8 frt.
20-ad magyar nyerménysorsjegy 1870-hól. 7 frt.
20-ad török vasuti sorsjegy 1870-hól (36 huzásra érvényes)

Rothschild és Társa

Opernring 21. BÉCS.

(473) 16—20

Bevásárlása, eladása és becsorolása mindenféle állampapir-, elöbbségi kötvény, sorsjegy, vasuti-, bank- és inar-aktiának, Couponok beváltása.

Megbízások a cs. kir. büszére készpénz — vagy 10% előre fizetéssel teljesítetnek.

Mindenféle sorsjegyek havi részletekkel mellett 5 frttól föléle eladának.

Orvosság nélkül.

(531) 23—48

MELL- és TUDÓ-

betegnek természetes uton, még reményvesztett az orvosok által gyógyíthatannak nyilvánított esetekben is gyökereken kigyógyulnak

orvosság nélkül.

A betegség részletes leírására bővebben felelvelelben

J. H. Fickert, Dir. Berlin,
Wall-Strasse No. 23.
A levélhez 5 frt. o. é. melléklendő.

Orvosság nélkül.

GÁMÁN JÁNOS ÖRÖKÖSEI

KÖNYVNYOMDÁJA

Kolozsvárt, főtér báró Bánffy-ház, és központi irodája

KERESZTESY PÁL PAPIR-ÜZLETÉBEN

főtér, Gyulay-ház, felvállal mindennemű

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT.

Alólirt könyvnyomda tisztelettel tudatja a helybeli és vidéki t. ez. közönséggel, hogy újonan felszerelt és izletes betűkkel ellátott nyomdája azon kellemes helyzetben van, hogy mindennemű **nyomda megrendelést** elfogad, u. m.:

könyvek, bármely hazai nyelven, körövények, rovatos iven, árjegyzékek, számlák, falragaszok, név- és meghívójegyek, gyászhirek, baromútlevelek, vásárczédulák stb. stb. a lehető legutányosabb árak, gyors és pontos szolgálat mellett.

A LEGÚJABB MINTÁJU NÉVJEGYEK 100 DARABJA **1 frt.**

FELVÁLLAL KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT IS.

HIVATALOS MUNKÁKRA NÉZVE

a nyomda, — miután Keresztesy Pál papir-üzletével és ez viszont a nyomdával egyesült — biztosítékot nyujt arra nézve, hogy a papírok a legelső papir-gyárakból szereztenek be, és azok a **hivatalos munkákhoz valódi gyári áron** számíttatnak, és a legszükségesebb mintázatokból **kész raktárt tart**, a meglevöket postafordultával, a szokatlan formájukat pedig a legrövidebb idő alatt elkészíti.

Mindem megrendelést kérünk egyenesen a nyomdába küldeni, hol a legnagyobb pontosság biztosítottik.

Gámán János örökösei könyvnyomdája.

23—*